

דף נא.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן ק פ"א

א. ^י מדינא דגמ' נגבים עיקר כתובה ותוספת רק מקרקע, אבל מתקנת הגאונים ^ז נגבים אפי' ממטלטלין, ^ח חוץ מכתובת בנין דיכריין שנגבית רק מקרקעות, ולכן גובה ממצעות שגבו היתומים ^ט מחובות אביהם, ומ"מ יכולים היתומים ובעלה לסלקה בקרקע.

א.הגה: ב. אם נתן ^י ליורשים במתנת בריא האשה גובה מהם, דאינו אלא כירושה, אבל נתן לאחר, אינה גובה מהם.

הגה: ג. ^כ אם ציוה לתת לאחר מותו מנכסיו כך וכך אפי' שהיה בריא האשה גובה מהם, דהוי כמתנת שכיב מרע.

א. ד. ^ל אם מכרו היורשים אחר מותו גובה האלמנה מהם, ולא ^מ נהגו כן מפני תקנת השוק.

ו. כתובות ס"ט ע"ב ונ"א ע"א, והרא"ש בפ"ק דבב"ק והר"ן בשם הרשב"א בפ' הכותב ע"פ הגמ' בכתובות ס"ז ע"א, כתבו דגם מגמלים של הבעל האשה גובה.

ז. והיינו בני חורין אבל אם מכרם הבעל או נתנם כמתנת בריא, אינה גובה מהם.

ח. ולדעת הרא"ש ורשב"א אף כתובת בנין דיכריין גובה ממטלטלין, דבדורות אלו שניהם שווים, כ"כ הח"מ.

ט. וה"ה משטר חוב שהניח בעלה דזה נקרא מטלטלין, כ"כ הב"ח בח"מ.

י. ממרדכי בפ' נערה.

כ. ואפי' אי הוי בקנין או שמסר ביד שלישי שיש אז מצוה לקיים דברי המת. כ"כ הח"מ והוסיף דאף דמצוה לקיים דברי המת היות והקנין חל רק לאחר מיתה הוי כמתנת שכיב מרע, אבל בקנו ממנו שקנה המקבל מחיים, אין לעשות מעשה שהאשה תגבה מהם, כ"כ הח"מ ס"ק ט'.

ל. משמע דאם נתנו ליכא בזה תקנת השוק וגובה מהם, דאם לא כן היתומים יעשו כן ויבריחו ממנה, ומה הועילו הגאונים בתקנתם, כן כתב הח"מ טעם הדבר.

מ. ותקנת השוק היא רק במטלטלין ועיין במשנה בכורות דף נ"ב ע"א. ואם תגבה מהדמים שביד היתומים הוא במחלוקת הרא"ש ורב האי בסי' ק"ז, כ"כ הח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אה"ע סימן קיב סעיף ז

ח. היום שהכתובה נגבית גם ממטלטלין, גם הבנות ניזונות מהם, ואינן ניזונות אלא מבני חורין^ו ולא מנכסים משועבדים, כגון שנתן האב במתנת בריא^ע, או שהבנים עצמם נתנו או משכנו או מכרו^פ מנכסי אביהן, הבנות אינן ניזונות מהם.

עין משפט ג.

אה"ע סימן סט סעיף א

א. הנושא אשה מתחייב לה בעשרה דברים, וזוכה ממנה בארבעה דברים^ז ואע"פ שלא נכתבו.

אה"ע סימן סט סעיף ב

ב. העשרה דברים הם: ק מזונותיה, כסותה, עונתה, עיקר כתובה, רפואתה, פדיונה, קבורתה, להיות ניזונית מנכסיו ויושבת בביתו אחר מותו כל זמן אלמנותה, בנותיו ניזונות עד שיתארסו, בניה הזכרים ממנו יורשים כתובתה יותר על חלקם בירושה שעם אחיהם.

ג. רמב"ם, טור ורי"ף.

ס. ממשנה ק"א ע"א, וגיטין מ"ח ע"ב.

ע. ויש חולקין דלבניו אף במתנת בריא לא מהני, ודינה כירושה וניזונות מהם, ח"מ.

פ. ואם הבנות ניזונות מהדמים שקיבלו הבנים מהמכירה אם ישנם עדיין, עיין בסי' צ"ג סעיף כ"א.

צ. היינו אפי' לא כתבו הכתובה כ"כ הרמב"ם והביאו הח"מ.

ק. כתובות מ"ו ע"ב ומ"ז ע"ב וכן כ"א ע"א ונ"ב ע"ב ופלוגתא דתנאי אי דאורייתא אי דרבנן, ולדעת הרמב"ם שלושתם דאורייתא, ולהרא"ש מזונות מדרבנן, ולהר"ן אף כסות מדרבנן כ"כ בפ' נערה וכך היא דעת הרמב"ן שכל הפסוק לענין עונה הוא בלבד, ועיין בפ"י הרמב"ן על התורה. ונ"מ אם אומרת איני ניזונית ואיני עושה, דלהר"ן הכסות בכלל. ועיין ברמ"א סעיף ד' ובב"ש ס"ק א'. ועיין בשו"ת "יביע אומר" ח"ג סי' י"ד, ט"ו, ט"ז, י"ז באריכות גדולה שהעלה דדעת השו"ע דחייב מזונות מדרבנן וכדעת הרי"ף והרא"ש. ושם הוסיף דאף בזה"ז שהחתן מקבל בקנין על כל השעבוד שבכתובה אין חיוב המזונות אלא מדרבנן, ושאינן דעתו להשתעבד אלא לפי מה שחייבוהו רבנן. וכן העלה דגם הבעל מוחזק במזונות ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ד. אה"ע סימן ק סעיף א
עין לעיל עין משפט א.ב.

עין משפט ה. אה"ע סימן סט סעיף א
עין לעיל עין משפט ג

עין משפט ו. אה"ע סימן עה סעיף ו

ו. כהן שנשבית אשתו^ו חייב לפדותה ואפי' שאסורה עליו יפדנה ויחזיר אותה לבית אביה, ואפי' אם היא במדינה אחרת, ובבעלה ישראל מותרת לו, ואם^ש רצה אח"כ מגרשה ונותן לה כתובה.

עין משפט ז. אה"ע סימן עה סעיף א

א. חייב האישה^ת לפדות את אשתו אם נשבית. ואינו יכול לומר הרי גיטך וכתובתך ופדי עצמך^א, ואף אם יאמר איני נוטל פירות ולא אפדך בתחילת הנישואין אין שומעין לו.

עין משפט ט. אה"ע סימן עט סעיף א

א. אדם חייב ברפואתה, בין רפואה שיש לה קיצבה ובין רפואה שאין

ר. ממשנה נ"א ע"א. וכתב הב"ח דאם מבינים מהאשה שאין רצונה שיפדוה אפי' בישראל אסורה לבעלה אם פדאה.

ש. משמע דר"ג לא החרים בזה ואף בע"כ יכול לגרשה, וכתב הר"ן בפ' נערה דשבוייה שחוששין לה שמא נבעלה ברצון אין בעלה חייב לפדותה והיינו שנשבית בגלל נפשות דאז חיישינן לה לרצון, ודוקא אשת ישראל אבל אשת כהן דמיד משעת השבייה נאסרה עליו ובכל זאת התחייב לפדותה מתנאי כתובה, חייב הוא לפדותה שאין איסור שבייה גורם לה דלא כאביי וכרבא. שם נ"ב, וכ"כ הח"מ.

ת. מכתובות נ"א ע"א.

א. ואף אם שניהם יסכימו ביניהם אין שומעין להם, ובי"ד מוחזין בידם שלא תטמע בין הכותים וטעם הדבר שאין שומעין לו הוא משום דתקנה זו לטובתה, כ"כ הב"י ועיין בח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לה קיצבה^ב, אבל אלמנתו מתרפאית רק רפואה^ג שאין לה קיצבה כמזונות.

עין משפט י. אה"ע סימן עט סעיף ג

ג. אם רואה הבעל^ד שהחולי ארוך^ה רשאי לומר לה הרי כתובתיך ורפאי עצמך, או הריני מגרשך ונותן לך כתובתיך^ו, ואין ראוי לעשות כן מצד דרך ארץ.

עין משפט כ. אה"ע סימן סו סעיף ט

ט. כ"א. כל הפוחת משיעור כתובה שקבעו חז"ל אפי' אם התנה בשעת הקידושין, ביאתו ביאת זנות^ז ואף שתנאו בטל, דכיון שהיא אינה יודעת שתנאו בטל לא סמכה דעתה לשם קידושין.

ב. כתובות נ"א ע"א ונ"ב ע"ב וכרשב"ג.

ג. פ"י רש"י שהיא חולה תדיר ואז אין לה קיצבה, ואם הרופא רוצה ליקח דבר קצוב ועי"ז ירפאה כל הזמן, הוי כדבר קצוב.

ד. ה"ה אינו ארוך, כ"כ הח"מ.

ה. החילוק בין רפואה לשבייה הוא, דבפדיונה נתחייב מהרגע הראשון, משא"כ רפואה כל יומיה זמניה הוא, וכתב הב"ח ומהרש"ל דבזמן הזה שיש חדר"ג לא יכול לומר לה הריני מגרשך ורפאי עצמך בכתובתיך. והרב מזרחי סובר דאף בזמן הזה אין לה עליו כלום ויכול לומר לה. ח"מ.

ו. והה"מ כתב דיש בזה רוע מוסר.

ז. ואפי' שכתובה דרבנן לרוב הפוסקים ותנאי שבממון תנאו קיים, מ"מ עשו חכמים חיזוק יותר משל תורה, ח"מ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

דף נא:

עין משפט א.

ח"מ סימן פה פעיף ו

ו. ה. המוצא ^ה שטר חוב אע"פ שיש בו נאמנות, אפי' הוא ^ט תוך זמנו, ואפי' ^י אין בו אחריות, והלוה מודה לא יחזיר, דחיישינן לפרעון ולקנוניא, ואפי' אמר ^כ הלוה או המלוה ^ל נקב יש בו בצד אות פלונית, לא יחזיר לא ללוה ולא למלוה, ^מ ואם מפורש בשטר שאין בו אחריות, אם החייב מודה יחזיר.

עין משפט ב.

ח"מ שעב פעיף א

א. א. גזל קרקע והפסידה בידו או שאכל פירותיה כשבעל השדה גובה מה שהפסיד הגזלן או דמי פירות שאכל, גובה מנכסים בני חורין ^י

ה. ממשנה מציעא י"ב ע"ב וכחכמים אפי' שיש בו נאמנות, שלא האמינו אלא כשיוצא מתחת ידו.

ט. אע"פ שחזקה אין אדם פורע תוך זמנו כמבואר בסי' ע"ח, מ"מ כיון שיש ריעותא של נפילה, אנו אומרים שמא פרע ומש"ה לא נזהר בשמירתו. סמ"ע ס"ק י"ז. ואם אמר הלוה לא לויתי והמלוה נותן סימן הוחזק כפרן הלוה, וגובה בו. נתיבות ס"ק י"ד ועיין במה שכתב עוד.

י. דאחריות טעות סופר, אלא א"כ מפורש בלי אחריות וכמו שהמחבר מסיים. וכמבואר במציעא י"ג ע"ב.

כ. היינו שאחד אומר הסימן והשני אינו מודה לו, ש"ך ס"ק כ'.

ל. שהרי נשתהה ביד המלוה ויודע בו הסימן, ואפשר שנפל מיד הלוה והוא פרוע, או שנפל מיד המלוה, והלוה יודע הסימן. סמ"ע ס"ק י"ח.

מ. פירוש שאינו משעבד את נכסיו, שלא יטרוף ממה שימכור או יתן לאחרים, כ"כ ה"ה ריש פ' י"ח מהלכות גזילה. ואז אין כאן למה לחוש.

נ. מב"מ ד' ע"ב, כאוקימתא דרבא אברייתא, ודוקא הפסידה בידו אבל הפסד דממילא אין עליו לשלמו כיון דקרקע אינה נגזלת.

ו. וכתב בסמ"ע ס"ק ב' הגם שכל גזלן מחוייב לשלם כל מה שהפסיד והוי כמלוה הכתובה בתורה, מ"מ אינו גובה ממשועבדים כיון שאין לו קול כמה הפסיד וכמה פירות אכל, אע"פ שגזילת הקרקע בעצמה יש לה קול, מ"מ הפסד פירותיה אין לו קול והוי כמלוה בע"פ.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

מפני שהיא כמלוה בע"פ.

אם עמד הגזלן בדין ונתחייב לשלם וואח"כ מכר, הנגזל גובה מנכסים המשועבדים שמכר.

עמד בדין על הפסד של קרקע אחד או על אכילת פירותיה שגזלה ממנו ונתחייב, אינו מועיל לקרקע השניה לטרוף ממשעבדיו.

ח"מ שעג סעיף א

עין משפט ג.

א. גזל שדה ומכרה והשביחה הלוקח, אם השבח יותר על ההוצאה, הלוקח נוטל ההוצאה מבעל השדה^ב, והקרן עם שאר השבח מהגזלן שמכרה לו^ג. את הקרן גובה מנכסים משועבדים^ד של הגזלן ושאר השבח מבני הורין.

הגה: וי"א דכשהלוקח נוטל ההוצאה מבעל השדה שהוא הנגזל, אפי' כעת השדה לא עדיפה מבשעה שגזלה הגזלן ממנו, כגון שהכסיפה הגזלן,

ס. דמעשה בי"ד יש לו קול. סמ"ע ס"ק ג'. כמ"ש בסי' ל"ט וסי' ס"א. מב"מ ט"ו ע"ב, ומה שגובה ממשועבדים הוא דוקא שהוא בענין שאין הגזלן יכול לומר פרעתי, דאל"כ אינו גובה ממשועבדים, וכמו שכתב הש"ך בסי' ע"ט ס"ק ל', ואפי' גזל בעדים קימ"ל דאין צריך להחזיר לו בעדים כמו בסוף סימן שס"א. ש"ך ס"ק א'.
ע. גם זה שם בגמ'.

פ. רמב"ם בפ"ט מגזילה הלכה ו', וכתב ה"ה דהכי אסיקנא בפ"ק דב"מ ט"ו ע"ב, שהרי גם כשהיתה ביד הנגזל היה צריך להוציא הוצאה זו מכיסו. סמ"ע ס"ק א'.

צ. שהיו רגילין לכתוב אחריות עמליהון ושבחיהון, ואפי' לא כתב ככתוב דמי, כמו שנתבאר בסי' מ"ב. סמ"ע ס"ק ד'.

ק. פלוגתא דרב ושמואל בב"מ י"ד ע"ב, ופסק רבא הלכתא כרב שם בדף ט"ו ע"ב, וכ"כ בתוס' בדף י"ד ע"ב. ועיין בש"ך בס"ק ג' מה שהביא בשם הכלבו.

אפ"ה נוטל ההוצאה מהנגזל^ר, ויש חולקים בזה^ש.

א. ב. אם הכיר בה הלוקח שהיא גזולה כשלקחה אינו נוטל מהגזולן אלא הקרן בלבד^ת ומפסיד שאר השבח הנותר מעל ההוצאה.

אם היתה ההוצאה יתירה על השבח בין שהכיר בה שהיא גזולה כשלקחה בין לא הכיר בה אין לו מן ההוצאה אלא שיעור השבח בלבד^א ונוטלו מבעל השדה, והקרן נוטל מהגזולן מנכסים משועבדים.

הגה: וי"א דכיון שידע הלוקח שאינה של הגזולן הפסיד אפי' ההוצאה, וי"א דאם קיבל אחריות בפירוש צריך הגזולן ליתן כפי מה שקיבל עליו^ב, ויש חולקין.

ר. נ"י בשם הר"ן שם במציעא. פי' שבשעה שהיתה ביד הגזולן הכסיפה ונגרעה ממה שהיתה בשעת הגזילה ואח"כ מכרה ללוקח זה, והשביחה הלוקח עד שחזרה כמו שהיתה בשעת הגזילה. סמ"ע ס"ק ב'.

ש. היש חולקין הביאו הנ"י בשם רש"י, וס"ל כיון דאם היה נשאר בידו של הנגזל לא היה צריך להוצאה זו, נמצא דהוצאה זו דין הוצאה היתירה על השבח יש לו עליו. סמ"ע ס"ק ג'.

ת. כיון שידע הלוקח בשעה שלקחה דגזולה היתה לא נתן לו הדמים בשבילה בתורת מקח אלא כהלואה, ואם היה נוטל יותר ממה שנתן לו היה מחזי כריבית ע"כ אינו נוטל אלא הקרן בלבד. ש"ך ס"ק ד'.

א. ואין בזה ריבית אף בהכיר בה דכיון שהוציא דמי ההוצאה נוסף על דמי הקרן לא מחזי כריבית במה שחוזר ולוקח כמה שהוציא וזו דעת הרי"ף והמחבר, אבל הי"א שהיא דעת הרא"ש ס"ל דגם בזה אינו נוטל בהכיר משום דמחזי כריבית. והש"ך בס"ק ז' כתב דהעיקר דההוצאה גובה מהנגזל וכן עיקר.

ב. טור בשם הרמ"ה ותשובת הרשב"א סי' אלף קנ"ה, וכ"כ הריב"ש בס"י ר"נ, וכתב הטור דלדעה זו בעינן שקיבל עליו בפירוש וקנו מידו ע"ז או יש לו קרקע, שאז אין בו מחזי כריבית מה שגובה בקרקע, דרק כשגובה מעות כעין שנתן לו דהו"ל כהלואה, אבל אם לא קיבל עליו אחריות של השבח בפירוש אע"פ שקיבל עליו אחריות של המכירה מחזי כריבית. סמ"ע ס"ק ו'.

עין משפט ד.

אה"ע סימן קיד סעיף ד

ד. מת הבעל בת אשתו מוציאה אף ממשועבדים כבע"ח למזונותיה^ג, והוא שקנו מידו בקנין, או שהיה בשטר, אבל התחייב לה בדברים ניזונית רק ממשוחררים.

עין משפט ו.ז.

אה"ע סימן ו סעיף י יא

יא טו. אשת כהן שנבעלה אפי' באונס^ד נאסרה על בעלה. אשת ישראל מותרת לבעלה בנבעלה באונס, אך לכהונה נאסרה^ה גם אם בעלה ימות.

ג. מכתובות דף ק"ב ע"ב, במשנה.

ד. שם בנדה דף כ"ב ע"ב.

ה. אף דסופה ברצון, מותרת לבעלה דיצר אלבשה. מכתובות דף נ"א ע"ב וכרבא שם.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com